

24.14x27.52	1	60	עמוד	הארץ - גלריה	04/08/2023	87092776-6
נס - הוצאת ספרייה הרואים את הקולות - מאת יורם יוסף - 25910						

5 ספרים על

עטלפים

"בני האדם צריכים לתת לעטלפים יותר כבוד", אומרת הוטרנירית והמשוררת מאיה ויינברג, שמספרת על חיי החברה, הרגלי המין ובעיות השינה של היונקים המעופפים

אני חושבת שאנחנו, בני האדם, צריכים לתת לעטלפים יותר כבוד. בגלל זה רציתי להמליץ על "סופרג'ף" – ספר ילדים נפלא, חכם ומצחיק של מט קאר, שבמרכזו עומד עטלף עם כוחות-על המציל עכברים קטנים מהחתול הגדול. וזה מוטיב חשוב, החתול, כי הוא אחד הטורפים הכי מסוכנים לעטלפים. סופרג'ף הוא חמוד ולא אפל, כמו שעשו למשל את באטמן. באטמן לא עושה שירות טוב לעטלפים, והוא בסך הכל בנאדם בתחושת.

ואיך קשור לכאן הספר "חברת ברבורים"?

זה ספר קטן ויפה של ג'ים קראמלי, סופר ועיתונאי סקוטי, ובחתי אותו כי התמה שלו חשובה לשיחה שלנו. הוא נותן נקודת מבט שבין הספרותית לזואולוגית על שלושה ברבורים באגם בסקוטלנד, ומתאר נאמנה את מה שקורה שם. אני לא רוצה לעשות ספוילר, אבל מה שאפשר ללמוד מהספר זה שהטבע הוא לא דבר נחמד ורחום. לשרוד זה דבר קשה, וזה נעשה יותר ויותר קשה בגללנו בני האדם. אנחנו לפעמים שוגים בתפישה של הטבע כרומנטי, אבל מי שחוקר חיות יודע שמדובר במאבק קיום יום-יומי ועונתי קשות. הזכרנו קודם חתולים, אבל זה רק טורף אחד מני רבים. חוץ מזה יש טפילים, מחלות, אסונות אקלים, הרס בתי גידול, מציאות משתנה והשמדות יזומות. כשקוראים ספר כזה מבינים כמה זה שובר לב להיות חיות בה. אבל כדי להתעודד שמרתי לסוף ספר שירה. בחרתי את ספרה של הדר לוטן, "נראה אותך חוצה את זה בחיים".

מאיה ויינברג. "באטמן לא עושה שירות טוב לעטלפים" צילום: דוד בכר

הרואים את הקולות: עטלפים – בין מיתוס למציאות / יורם יוסף-טוב
הוצאת מאגנס, 2018

עטלפים: מסע בעקבות יונק מעופף / יוסי יובל
הוצאת כנרת, זמורה, דביר, 2023

סופרג'ף / מט קאר
תירגמו מאנגלית: שהם סמיט ואמנון כץ. הוצאת כנרת, זמורה, דביר, 2018

חברת ברבורים / ג'ים קראמלי
תירגם מאנגלית: דרור בורשטיין. ספרי ???, 2023

נראה אותך חוצה את זה בחיים / הדר לוטן
הוצאת אפיק, 2020

העטלפים יצאה מהעץ האבולוציוני לפני 60 מיליון שנה, ואנחנו מסתובבים פה 300 אלף שנה. רק לצורך השוואה, עכבר חי שנתיים ועטלף 40 שנה. הריון של עכברה נמשך שבועיים וזה של עטלפה – חמישה חודשים. עכברה ממליטה שישייה או שמינייה והעטלפה ממליטה אחד ומניקה אותו חצי שנה. אז לא אותו הדבר.

למקומות נידחים. מדובר גם במינים ביישנים, שמתרחקים מבני אדם, ובדרך כלל החוקרים הם משוגעים לדבר. היה לך חשוב להגיד לי קודם שעטלפים הם לא עכברים מעופפים. זה נושא רגיש אצל חוקרי העטלפים? בני האדם, מבחינה פילוגנטית, קרובים יותר למכרסמים מאשר העטלפים. סדרת

עופרה רודנר

פרי על החיים הסודיים של העטלף. איזה יצור הוא?

לעטלפים יש חיים קשים אבל גם טובים ויפים. זו חיה שידועת ליהנות, ואפשר לראות את זה למשל כשאת מסתכלת על עטלף פירות שותה מיץ מנגו בנחת, ואז מתלקק בנחת ומלקק את עצמו בנחת, כולל את גלגלי העיניים שלו – כזאת ארוכה הלשון שלו. העטלפים הם סקרנים מאוד, ויש להם חיי חברה עשירים ולא אלימים. הם נובחים אחד על השני, מקללים וצועקים, אבל לא נושכים. ויש להם גם חיי מין פעילים מאוד, כולל מין אוראלי. לא זומן קיבלתי תמונה של עטלף מענג את עצמו, ואין לו במה להתייבש.

האם העטלפים שאת חוקרת הם מונוגמיים?

אנחנו לא יודעים עדיין. אנחנו בראשית המחקר. ראינו בינתיים שבשבי, הנקבה מעדיפה להזדווג עם זכר שנתן לה לאכול פירות מהפה שלו.

יש מין להט"בי?

כן. אנחנו יודעים את זה כי יש להם קולות שהם משמיעים רק בסקס ואנחנו שומעים את זה גם מתוך קבוצות של זכרים.

כמה זני עטלפים יש בעולם?

בסדרת העטלפים, שקוראים לה כירופטרה (יד כנף בתרגום מיוונית), יש המון זנים. רק בארץ יש 33 מיני עטלפים, ובכלל הסדרה יש יותר מ-1,400 מינים. צריך לעשות סדר, ולכן בחרתי קודם כל שני ספרי עיון. הראשון הוא "הרואים את הקולות" של פרופ' יורם יוסף-טוב, מבכירי הזואולוגים בארץ. זה ספר כיפי וקריא וגם מדויק ועשיר מאוד מבחינה מדעית. הספר השני לוקח אותנו עוד צעד אחד קטן הצידה מהמדע, אבל עדיין עם רגל עבה במדע: "עטלפים" של פרופ' יוסי יובל – ספר טרי שיופץ בספטמבר אבל כבר עיינתי בו. על עטיפתו מתנוססת תמונה יפה מאוד של עטלף פירות ממאוריציס. יובל חוקר עטלפים, בין היתר במאוריציס – יש לנו שם תחנת מחקר פעילה של עטלפי פירות. איזה מין עטלפים חיים במאוריציס? העטלפים שם גדולים פי שלושה וארבעה מהעטלפים שלנו. אלה עטלפים כמעט בגודל של חתול. הם מטילים צל, בגלל מוטת הכנפיים, וגם לקבל מהם ביס באף זו חוויה מפוקפקת. הספר של יובל משלב סיפורים מהמחקר המדעי וסיפורים מלאי הומור על החוויות וההרפתקאות שנוצרות במחקר העטלפים. זו עבודה לילית וצריך להגיע